

Takšno je ozračje praških katakomb, iz katerega je R. J. Kronbauer vzel gradivo za svojo najnovejšo knjigo. Pisatelj slika vse iz lastnega naziranja in z resničnim sočutjem. Knjige ni spisal, da bi ohranil spomin na življenje v le-tih zakotjih prejšnje „Stare Prage“, kakor pravi v predgovoru, temuč zato, da bi pokazal, kako potrebno je, da se čitatelj varuje enakega moralnega močvirja. Dasi se pisatelj kreta na zelo polzkih tleh, vendar ne žali npravnega čuta in estetike.

Fr. Štingl.

IZ DRUGIH KNJIŽEVNOSTI.

Lectures of Slavonic Law. Teodor Sigel. London, 1902, 80, str. VI, 152. – Vseučiliška knjigarna oxfordska je izdala to razpravo slavnega pravnika Teodora Sigela, profesorja varšavskega vseučilišča. Znani gojitelj slovanske vzajemnosti W. R. Morfill je dosegel, da je pozvalo ravnateljstvo „Taylorjevega zavoda“ prof. Sigela, naj Angležem predava o slovanskem pravu ter jih tako seznanj z narodi, katere so doslej spoznavali samo iz nezanesljivih in nepravičnih nemških virov. Prof. Sigel, ki je popolnoma večšč angleškemu jeziku, je izpolnil to željo in svoja predavanja zbral v omenjeni knjižici. Začenja z Bolgari in Srbi v najstarejših časih in zasleduje njih domače slovanske pravne tradicije ter vpliv grškega, bizantskega in turškega prava. Nato razpravlja o češkem, poljskem in ruskem javnem in zasebnem pravu.

Iz vsega sklepa pisatelj, da pri Slovanih povsod običajno pravo prevladuje nad zakonitim pravom, in da se tudi na Ruskem, kjer se od XVIII. veka sem smatra zakon kot edina pravna oblika, vendar še zdaj nad tri četrtine prebivalstva ravna po starih tradicionalnih običajih. V tem se slovansko približuje bolj angleškemu pravu v Britaniji in v Ameriki, kakor pa kateremukoli evropskemu kontinentalnemu pravu. Rimsko in kanonično pravo sta se pri Slovanih, Angležih in Skandinavcih mnogo manj udomačili, kakor pa med Romani in Germani. Vendar pa je preiskovavcu mnogo lažje najti trdno formulirane pravne nazore pri katoliških, kakor pa pri pravoslavni slovenskih narodih. Slovansko pravo, trdi Sigel,

nima one razvite vsestranosti, kakor angleško, vendar pa tudi ono vabi vodilne evropske narode, naj pomorejo, da se združi vse človeštvo k enotnemu skupnemu proučevanju večne pravičnosti. S tega vzvišenega stališča je pisana cela zanimiva knjiga tega odličnega slovanskega pravnika.

M. K.

Kusejr 'Amra und andere Schlösser östlich von Moab. Topographischer Reisebericht von Dr. Alois Musil in Olmütz. I. Theil. (Mit 2 Plänen und 20 Abbildungen.) Wien, 1902, in Commission bei Carl Gerolds Sohn (Aus: Sitzungsberichte der kais. Akademie der Wissenschaften in Wien, Philos.-histor. Classe, Band CXLIV, Nr. VII). 80, str. 51. – Veliko pozornost znanstvenega sveta je zbudil mladi češki bogoslovni profesor v Olomucu, dr. Musil, s svojimi preiskavami južno od Palestine. Saj je pozorišče biblijske zgodovine še jako malo preiskano, in dasi si je prof. Musil izbral jako malo obiskan in skoro neznan del tamošnjega sveta, kraje vzhodno od Moabske dežele, je našel pri svojih preiskavanjih l. 1898. in 1900. vendar zgodovinske ostanke doslej neznane kulture. Tam, kjer nam dosednji zemljevidi kažejo samo prazno puščavo, komaj zaznamovano z imeni kakih beduinskih rodov, je našel dr. Musil celo vrsto silno zanimivih gradov s čisto posebno arhitekturo in ornamentiko. Ti gradovi, med katerimi je najznamenitejši Kusejr 'Amra, stojé vsi v središčih beduinskih pašnikov in kažejo v svojih skulpturah bizantsko-perzijski vpliv. A ti gradovi niso niti rimskega, niti perzijskega izvira, ampak so najbrže postavljeni od mogočnih knezov Beni Rašan v osmem krščanskem stoletju.

Dasiravno ti gradovi ne podajajo nikakih pojasnil k biblijski zgodovini, pa je za svetopisemsko vedo jako važno marsikaj, kar je opazoval dr. Musil na teh krajih in ljudeh. Nadaljeval bo svoja poročila o preiskavah po Moabu, Edomu in Kameniti Arabiji. Olomuški knez in nadškof dr. Kohn je dal mlademu učenjaku gmotna sredstva, da je v zadnjih letih na novo prepotoval in preiskal te biblične dežele s posebnim ozirom na sveto pismo. Veselimo se velikega uspeha dr. Musilovega, ker je pokazal orientski vedi nova pota in ker odslej tudi Slovani lahko rečemo, da imamo v tej stroki svojega veččaka.

K. T.

